

Бречко О.В.

кандидат економічних наук, доцент

Романишин В.Ф.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

СКЛАДОВІ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ В ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ РОЗРАХУНКІВ ОПЕРАЦІЙ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Аналіз податкового законодавства в частині регулювання податкових розрахунків операцій з ПДВ дозволяє виділити такі складові: об'єкти оподаткування ПДВ; база оподаткування; виникнення права на формування податкового кредиту й податкового зобов'язання; ставки ПДВ та операції, звільнені від оподаткування; основні первинні й зведені документи та порядок їх оформлення. Проте впровадження ПДВ в Україні й досі потребує вирішення питань, пов'язаних з обліком та реєстрацією платників, визначенням критеріїв оподаткування окремих видів товарів, робіт та послуг, засобів виробництва продукції за договірними цінами та проданою в кредит.

Однією із причин виникнення порушень у розрахунках підприємств з ПДВ є недостатня компетентність облікового персоналу в даній сфері, що в свою чергу пов'язано зі складністю та неоднозначністю трактування податкових норм, а також специфікою окремих застосування окремих процедур щодо ПДВ-операцій. При розробці методики дослідження експерта-бухгалтера враховано не лише судову практику справ такої специфіки, а й питання, з якими зустрічаються бухгалтери у практичній діяльності, що є одним із факторів наявності помилок і порушень у розрахунках з ПДВ. Питання, що розглядаються в процесі експертного дослідження є досить різнобічними, проте їх можна систематизувати у декілька груп: організаційні питання реєстрації платника ПДВ; документальне відображення нарахування та сплати ПДВ; проблемні питання щодо податкового кредиту та зобов'язань, порядку відшкодування ПДВ; спеціальний режим оподаткування.

З метою побудови алгоритмів застосування прийомів документального контролю в експертних дослідженнях розрахунків з ПДВ систематизовано об'єкти експертного дослідження розрахунків з ПДВ за видами: основні, додаткові та спеціальні, узагальнено перелік прийомів контролю та інформацію, яку можна отримати при їх застосуванні у ході дослідження перерахованих об'єктів.

Знання експертом-бухгалтером класифікації об'єктів експертного дослідження розрахунків з ПДВ є основою формування ефективної методики експертного дослідження для оперативного виявлення фактичних даних по здійсненню ПДВ-операцій. Характеристику обліково-аналітичного забезпечення експертного дослідження розрахунків з ПДВ, а також перелік рекомендованих до застосування прийомів експертного дослідження щодо кожного об'єкта оподаткування повинно включати такі складові: інформація про нараховані та сплачені платежі; достовірність сум податкового зобов'язання та кредитів; дата виникнення зобов'язання; заборгованість платника; характер та походження товар; інформація про предмет договору постачання; виробничі та господарські зв'язки.

Виходячи з предметної області експертизи, завдання експертного дослідження розрахунків з ПДВ можна згрупувати за такими напрямками: 1) завдання організаційного та методичного характеру нарахування й сплати ПДВ в частині особливостей бюджетного відшкодування податку на додану вартість, документального оформлення обліку ПДВ, коригування нарахованих сум у суб'єктів, що перебувають на спеціальному режимі оподаткування, реєстрації платників податку та застосування ними систем оподаткування; 2) завдання щодо встановлення відповідності документального оформлення розрахунків з

ПДВ вимогам законодавства та законності застосовуваних спеціальних режимів оподаткування ПДВ, що пов'язані з відображенням податку на додану вартість у податкових накладних, реєстрі отриманих і виданих податкових накладних, податковій звітності та інших об'єктах експертного дослідження; 3) завдання, пов'язані з визначенням достовірності відображення операцій за розрахунками з ПДВ в бухгалтерському обліку та звітності, які можуть стосуватися правомірності нарахування податкового кредиту, процесу формування та коригування його суми; дати виникнення податкових зобов'язань, правильності їх нарахування за певними операціями; відшкодування податку на додану вартість, терміну його сплати, а також специфіки оподаткування окремих операцій та звільнених від оподаткування ПДВ.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 - VI – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>
2. Федчишина В.В. Методика експертного дослідження у справах з податку на додану вартість // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 2 (17). – Житомир: ЖДТУ, 2010. – С. 346-353

Бречко О.В.

кандидат економічних наук, доцент

Романишин М.Ф.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ВИДИ ЕКСПЕРТИЗ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ПІДАКЦИЗНИМИ ТОВАРАМИ

Надмірне регулювання та контроль за обігом підакцизних товарів створює умови для збільшення вартості адміністрування як для держави, так і самих платників податків, зниження ділової активності, обмеження зростання суміжних галузей економіки, активації тіншових процесів. У процесі розслідування незаконного обігу підакцизних товарів виникає необхідність у призначенні та проведенні низки судових експертиз залежно від виду підакцизних товарів. Законодавством чітко визначено перелік таких товарів, відповідно до якого й обирають конкретний вид судової експертизи.

Використання спеціальних знань у вигляді результатів судових експертиз під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним обігом підакцизних товарів, відіграє вирішальну роль, оскільки висновки експертів слугують доказами у кримінальних провадженнях. Це пов'язано з тим, що сама собою виявлена інформація мало що означає для розслідування, а от її вивчення та дослідження особою, яка володіє спеціальними знаннями з конкретної галузі, уможливорює виявити та зафіксувати у висновку експерта факти невідповідності державним стандартам, різні порушення законодавства тощо. У процесі розслідування незаконного обігу підакцизних товарів виникає необхідність у призначенні та проведенні низки судових чи економічних експертиз залежно від виду підакцизних товарів, визначених Податковим кодексом України [1]. Сьогодні законодавець дає чіткий перелік таких товарів, відповідно до якого й обирають конкретний вид судової експертизи. Однак не всі слідчі ознайомлені з видами судових експертиз та їх можливостями, і це пов'язано з їх великою кількістю. Тому виникає необхідність у науковому вивченні питання видів судових експертиз, які призначаються під час розслідування розглядуваних злочинів.